

A nemzet ébredése.

— Irta: **Pintér János.** —

Alkotmányunk veszélyben! Ez a szó hallható ma szerte a hazában. S valóban igaz.

Megtámadták sarkalatos ősi törvényeinket, megakarnak bennünket fosztani függetlenségünk-től és szabadságunktól.

Fájdalom, jelenleg olyan kormányunk van, melynek nincsen sem gyökere, sem többsége a parlamentben s mégis alkotmányosnak vallja magát. Ebből kifolyólag üres frázis tehát az, hogy a kormány törvényes alapon törvényes eszközökkel kormányoz.

Látszólag ugyan mutatják, hogy törvényeink keretén belül mozognak; de valójában Bécsnek tetszelegnek, abszolútizmust akarnak és a kamarilla törekvéseit szolgálják.

Csak a vak nem látja mit akarnak, mint tapossák lábál legszentebb törvényeinket.

Mit nekik a törvény! Parancs a fő, még ha törvényellenes is.

Ily módon kormányozni akarni ma már lehetetlen. Nem élünk évszázadokkal ezelőtt. Napjainkban a nép okos, éber és tanulékony; ő is megköveteli a jogát; ő is kell, hogy beleszóljon — legalább közvetve — a kormányzásba, mert vérrel, mert pénzzel adozik és járul hozzá az ország költségeinek a fedezéséhez. Ezért ne csodálkozzék senki, ha felébredve követeli a maga jussát.

Nem engedi már a nép sem magát bilincsekbe verve vezetett; azzal védekezik pl. Dunántúl a fellázadt arató közönség a kötött szerződésekkel szemben, hogy az urak sem tartják meg szavukat és a törvényeket.

Bizony szomorú jelenség ez!

Kik ennek az okozói? Bizonyára nem a koalíció, sem pedig a nép, hanem a szabadelvűpárt.

Tehát 37 év alatt ennyire haladtak. Alkotmányunkat rombadöntötték, a népet fellázították, a koronás királyt tőlünk elidegenítették; megakartak fosztani bennünket szólás- és sajtószabadságunktól s végre ősi törvényeinket eretiségükből kiforgattak.

Ez a szabadelvűpárt érdeme.

Mégis mit hirdetnek? Ők jót akartak — szemelőtt tartva tán a régi latin mondást: „Gutta cavat lapidem.“

Jaj szabadelvű uraim, az ígéret ma már nem ér pénzt! Elég volt ezekből. Tetteket lássunk!

Hosszú időn keresztül ott ültek a bársonyszékekben minden munka nélkül. Az önké volt minden. Tényleg önkéért kelt a nap, viritottak a növények; arattak vetés nélkül, pénzt kaptak esekély fáradtságért — sajnos, küzködésüknek még sincs semmi nyoma, semmi látszata.

Most tehetetlen dühökben egyesek mégis azzal vádolnak bennünket, hogy mi ellenségei vagyunk a 67-nek. Nem úgy uraim! Mi nem vagyunk sem a 67-nek, még kevésbé a 48-nak ellenségei. Hanem igenis ellenségei vagyunk mindazoknak, akik meghazudolták Kossuth Lajost és Deák Ferencet és akik kiengedték holmi cifra rongyért v. koncért lábaik alól az igazságot.

Most egyes szabadelvű képviselő urak azzal védekeznek, hogy ők már akkor is dolgoztak a haza javára, mikor mi még talán nem is éltünk e világon.

Különös beszéd ez! Hiszen természeti törvény, hogy a csecsemőből nem lehet mindjárt felnőtty férfú. Sok idő kellett pl. ahhoz, míg a parányi mustárgok terebélyes fává nőtt fel.

De kérдем, ha régente csakugyan dolgoztak, miért nem teszik ezt most?

Akkor dolgoztak, mikor arra nem volt oly égető szükség és ma midőn minden erő (bármilyen gyarló legyen is) aranyat ér, gyáván félreállanak. Hol itt a logika?!

Tessék a lamentálás helyett szakítani a multtal, álljanak hozzánk, velünk egy csatasorban küzdjenek a haza, a király és a nép érdekében!

Ez esetben ne féljenek tőlünk, megbecsüljük őket, bizalommal viseltetünk hozzájuk, ha megérdemlik, ellenben fel is üt, le is üt!

Huszonöt év után.

Ősapáink korában huszonöt esztendő nem sokat számított. Csendes, nyugalmas, pátriárkalis volt az élet. Aztán az eszmikóknak megfelelő mennyiségű foka is volt. Szóval az élet küzdő porondján nem folyt az a rettenetes harc, ami ma, a gőz és vilányosság korában, amikor közpályán „muszáj“ gyorsan élni. Azért ma, aki közpályán huszonöt évet töltött úgy, hogy fizikailag és szellemileg épségnek örvendhet, bizonyos jóleső örömmel tekinthet vissza a lezajlott időre. Mert tessék elhinni, az élet mezején sokkal erősebb, keményebb sebeket lehet kapni, mint a csatamezőn. A csataterén csak a tűzkeresztséggel telik meg a katona szíve szorongással, azután megnyugvás, bizonyos fátsultság fogja el a golyók zápora közepette.

Jöjjön, a minék jönni kell. Egyszer talál el a golyó — aztán vége mindennek. Nem így van ez az élet csataterén. Itt minden egyes nap, minden óra, sőt minden perc tartogatja a küzdők számára a maga golyóját. És ez a leelkedő golyó a legtöbb esetben nem olyan humánus, mint tesz az a Manlicher acélburkolatú golyója, mely nagyobb roncsolás, zúzás nélkül hatol át a testen s a mellett a lelket nem érinti. Az élet csatájában lelket romboló, begyógyíthatatlan sebet ütő golyók repkednek a küzdők körül. Rettenetes golyók ezek. Beheggedt sebeket is újból meg újból felszaggatnak s az áldozatot nyomorulttá teszik egy egész életre. Nemcsak egyes embereket, egész családokat irtanak ki.

Ezért tartjuk emlékezésre méltónak, ha olykor az élet harcokai huszonöt év küzdelme után épen, szellemi és fizikai jólétben tudnak összegyűlni, hogy egymásközt megemlékezzenek a lezajlott ádáz küzdelemről.

Ilyen életharcosok gyűltek össze 25 év után Gyulafehérvárt f. hó 4-én. Egy negyedszázad előtt itt tettek érettségét a püsp. lyceumban, minthogy akkor a gimnáziumunk még csak hat osztálya volt.

Huszonhárman voltak, midőn 1880. nyarán kiléptek az életbe, hogy hivatásuknak megfelelően felsőbb tanulmányaikat folytassák s kiki aztán a társadalom terén pozícióját elfoglalhassa. — És 25 év múlva összevissza heten jelentek meg a negyedszázados jubileumra. Négyen elhaltak, egy nem volt sehol kapható, a többiek pedig közbejött akadályok miatt maradtak távol. Megjelentek a ritka ünnepségre: Brády Atila járásbíró Körösbányán, Demeter Samu állami szőlészeti felügyelő Pécsváradon, Jurinits János bányakapitánysági irodatiszt Zalatnán, Müller János plebános Boicán, Politzer Sándor magántisztviselő Gyulafehérvárt, Tóth István igazgató Nagyszébenben és Zlamál Ágost főgimn. tanár Gyulafehérvárt. Ezen érdekes férfiakhoz csatlakozott nyolcadiknak Csubry Bonifác dr. püspöki urad., theolog. és főgimn. orvos és tanár, ki szintén 1880-ban tett érettségi vizsgálatot a negyzebeni főgimnáziumban. 3-án este volt az első összejövetel, mikor a 4-iki programot végleg megállapították.

4-én reggel 8 órakor templomba siettek a jubilánsok. Müller J. boicai plebános mondott csendes gyászmisét az Istenben boldogult tanárokért — Bíró Bela és Weisz József — és osztálytársakért. A gyászmise után a püspöki lyceum azon tantermebe gyűltek egybe, amelyben 25 évvel előbb az érettségi vizsgálatot letették. Itt Zlamál Á. üdvözölte az egybegyűlteket s beszámolt az összehívásról, mely voltaképpen az egész találkozás az ő kezdeményezésére történt; bemutatta az érkezett sürgönyöket és leveleket s megszabta az ünnepség végleges sorrendjét. D. e. 10 órakor volt az ünnepi hálaadó szentmise, melyet nsgós Pál István apát, t. kanonok és státusi előadó úr végzett. Személyesen jött el Kolozsvárról ezen jubilaris összejövetelre, hogy volt tanítványaival — mint egyik lelkes és tudós tanár — együtt ünnepeljen és örvendezzen. A szentmise után első sorban Pál István apát úrnál tisztelegtek a jubilánsok. Zlamál Á. volt a szónok. Ékes szavakkal fejtegette az összejövetel nemes célját s lelkes szavakkal éltette az apát urat, ki szüntén épen 25 év óta működik a tanügy terén, mint tanár, igazgató, most pedig mint az erdélyi kath. tanügynek vezető férfja. Pál apát úr meghatottan válaszolt szeretetéről, barátságáról biztosítva volt első tanítványait. Innen Szentmiklóssy Jenő főgimn. nyug. tanárhoz vonultak. Müller J. plebános üdvözölte a veterán profszort, ki jószággal és szeretettel tanított és nevelt s kinek áldásos emlékét hálás szeretettel érzik és ápolják volt tanítványai. Szentmiklóssy tanár az öt mindig jellemző atyai jószággal válaszolt. Örvend, hogy oly régi és kedves tanítványait láthatja maga előtt; amint eddig szívéhez voltak növe, úgy ezután is mindig szeretettel fog emlékezni. Ávéd Jákó főgimn. nyug. igazgatóhoz mentek ezután. Zlamál Á. tolmácsolta osztálytársai érzelmét. Rámutatott a multra, Ávéd hosszas tanári és igazgatói pályájára, a gimnázium és közügyek terén szerzett sok és nagy érdemeire s végül Istennek bő áldását kérte Ávéd J. még most is — a nyugalon napjaiban — tevékeny és munkás életére. Ávéd J. — ki nem a szavak, hanem a cselekvés embere — röviden válaszolt s végső szavai könyekbe fűltak. Szeretettel beszélt a szeretetről, melyről előtörő könyei is oly szépen tanuskodtak. Ezután a jubilánsok volt tanáraikkal együtt a nagy nap emlékére lefényképeztették magukat.

D. u. 1/2 órakor volt az ünnepi bankett a sétatéri vígadó dísztermében, melyen a találkozókon és volt tanárokon kívül Wagner Sándor főgimn. tanár, mint a Közm. szerkesztője és Resch György székesegyházi karnagy, aki az istentiszteletek fényét orgonajátékával emelte, vettek részt. Emelkedett hangulat és barátságos fesztelenség jellemezte a fényesen sikerült bankettet, mely dikciókban ugyancsak gazdag volt. Az első tósztot Zlamál Á. — félig-meddig házigazdának érezve magát — mondotta püspök urunka. Körülbelül a következőket mondta:

Mint az emberi elhivatás különféle terén — a szerénytelenség vádjától menten mondhatom — becsülettél működő férfiak vagyunk itt azok egybegyűlve, kiket előzőtt egy negyedszázaddal bocsájított ki a püspöki lyceum díszes falai közül. Egybegyűltünk egyrészt azért, hogy ezen nevezetes évfordulónak etikai és — mi tūrésztágadás — érzelmi jellegével a köztünk — volt osztálytársak közt — fennálló barátság és szeretet kötelékét még szorosabbra fűzzük — hiszen minél kevesebben maradunk, annál intenzívebbé válik a szeretet, másrészt meg azért, hogy nagyrebcsült tanáraikkal szemben a kötelek és szívünkben a Vesta örök tüéhez ha-

sonló lánggal lobogó hálánkat lerójuk, — legfőképpen pedig azért, hogy egymással és volt professzorainkkal találkozáva abból az intézetből, mely minket az életnek s hivatási körünknek átadott, merítsünk új erőt a további küzdelmekre s gyűjtsünk a régi lángnál új szövőteteket. Igazán boldognak, túlboldognak érzem magamat, hogy volt professzoraink és szeretett osztálytársaim kérésre engedve, ide eljöttek s ezt a mai napot valóságos ünneppé, a szeretet és hála ünnepévé avatták.

Ezen ünnepünkön első sorban kegyelmes püspök urunkról kell megemlékeznünk, ki méltó utódja annak a nagynevű Fogarassy püspöknek, aki egyházmegyénket a megújodásra előkészítette. Kegyes főpásztorunk lángoló lélekkel fejezi be ezt a napyszerű munkát, mint a szeretetnek szavakban és tettekben egyaránt ékeskedő igazi apostola. Erdély fáradhatatlan, jóságos atyjára, kegyes főpásztorára emeli poharát, kérvén Istent, hogy drága életét az egyházmegyére, egész kath. hitéletünk javára még sokáig tartsa meg bőséges áldásaival.

Alig hangoztak el Zlamál lelkes szavai, midőn megérkezett a csíksólyói papi szentgyakorlatokon időző főpásztor sürgönye, melyben az összegyűlt jubilánsokat és volt tanárait imígy üdvözölte:

„Jubiláló iskolatársakat és volt tanárait szeretettel üdvözli és a somlyai Szűznek oltalmába ajánlja

Majláth püspök.”

E sürgöny kellemesen lepte meg és mély hála kötelezte a jubilánsokat s a következő sürgönnyel üdvözölték a figyelmes főpásztort:

Méltóságos Majláth gróf püspök

Csikszereda.

Méltóságod drága egészségére emeltük épen poharunkat, midőn legkegyesebb megemlékezését kaptuk, melyet fiúi hódolattal fogadtunk. Hálátel szívvel kérjük Méltóságodnak nemes életére és főpásztori működésére Istennek legbővebb áldását.

A jubiláló tanárok és tanítványok.

Ezután Pál István apát, státusreferens üdvözölte őszinte szeretettel volt tanítványait. Körülbelül ezeket mondta:

Kedves Barátaim!

A beszédhez a motívumot lehet venni mindenütt a helyi viszonyokból. Onnan veszem azt én is most, mert az itt bőven van.

Ezen a helyen élni, nőni fel, tanulni, oly bősége a körülményeknek, amik az emberre hatnak, hogy azok máshelyt így nem igen fordulnak elő. A nagy történelmi múlt, ami ezen a helyen lefolyt és a jelen, ami a püspökségben szem előtt van, arra való, hogy az emberre hatással legyenek; arra való, hogy itt lelkes hazafiak és vallásos emberek nőjjenek és legyenek. Úgy is volt. Mert ha az innen kikerült generációkat rendre vesszük, gyönyörűség azokon végig tekinteni. Ezek között vagytok ti is kedves barátaim, akikre öröm tekinteni.

Történelmet most nem adhatok elő, a generációkat nem vehetem sorra, de azt mondhatom, hogy ti azok között kiváló helyet foglaltok el. Nevenként említhetném fel mindegyiteknek kiválóságát, amelylyel jeleskedtek; királyilag kitüntetett férfú is ékeskedik közöttetek; egytől-egyig hasznos munkásai vagytok a köznek; derék emberek vagytok. Annak a szellemnek a hatása az, amit innen vittetek magatokkal. Látni mi, egykori tanáraitok, úteket, gyönyörködünk bennetek és örvendünk nektek. Főképpen örvendek én, aki épen akkor kezdetem meg tanári pályámat, amikor ti érettségi ött állottatok, ti lévén az első tanítványaim.

Én, mint kezdő tanár, buzdítottam a ti nemes ambíciótokon, szorgalmas munkásságotokon, és ámbár mindent Istennek tulajdonítottok, de mégis szerencsésnek mondom magamat, hogy pályám kezdetén oly kiváló ifjakkal jöhöttem össze, mint amilyenek egytől-egyig voltatok.

Ez egy negyed századdal volt ezelőtt; akkori tanáraitok közül még csak hárman élünk, azok közül is kettő nyugalomban; én pedig már közel hozzá. Ti még életeteknek a derekán vagytok; nektek még nem szabad lankadni, hanyatlani; nektek még sokat dolgoznotok. Dolgozzatok is, haladjatok tovább a jó úton önmagatoknak, a hozzátartozóknak és lehetőleg mindenkinnek a javára. Mindig szükség volt jó emberekre, az van főként ma. Legyetek derék, hasznos munkásai a köznek ezután is és az Isten meg fog segíteni ezután is. Segítsen meg és áldjon meg családotokkal, hivatékkal és minden hozzátok tartozókkal. Köszöntelek és éltetek. Eljertek!

Megindult azután a szónak áradatja, mely a szív bensőségéből fakadt. Beszéltek Brády A., Müller J., Tóth J., Jurinits J. jubilánsok, Avéd J. és Szentmiklóssy volt tanárok, Wagner S. szekesztő stb. Még több sürgöny és levél is érkezett a jubilánsokhoz.

Sokáig ültek és örvendeztek a 25 év utáni viszontlátás örömeinek hatása és varázsa alatt a jubilánsok együtt. Végre csak el kellett távozni, újból vissza a mindennapi élet feladataihoz. Előbb azonban mindannyian kimentek a vasúti állomásra, hogy az este 7 órai vonattal Kolozsvárra utazó Pál I. volt tanárunktól elbúcsúzzanak. Felfogadták a jubilánsok, hogy — ha a jó Isten élteti őket — 5 év multával újból összegyűlnek, hogy a köztük fennálló barátság s a volt professzorai iránti tisztelet és szeretet kötelekeit még szorosabba fűzzék azzal az új — 30 éves — találkozóval. Nagyon szép, nagyon helyes ez; mi részünkről azt kívánjuk, bárcsak lennének ezek az igazi barátságot ápoló jubilánsok minél több követőre. Isten éltesse őket professzoraikkal együtt még sokáig.

TANÜGY.

Ápoljuk a vallásos érzelmeket az iskolában.

Ha széttekintést vetünk a mai társadalomra, annak különböző osztályaira, a társadalmi mozgalmakra, ha vizsgáljuk a társadalom és abban az egyedek erkölcsi állapotát, mindenfelől sátnya, visszataszító kép tárul elénk. A társadalom a kultúra szent nevében rohamlépésben haladva emancipálta magát a vallás és az erkölcsök szelidítő hatása alól. E kulturális roham — miként minden szélsőség — romboló következményekkel járt; az anyagiség imadásából keletkezett Nirvána mérges gyümölcsöket termelt; a mindennapi életben ijesztő számban előforduló erkölcsi botrányok, sikkasztások, az emberek hiszékenységre alapított becsapási manőverek, öngyilkosságok és más egyéb bűnök mutatják a társadalmi és erkölcsi élet bukását, mely egészen az anarkizmusig vezetett.

Ma már meghökkent az egész társadalom és sokalja a „haladást.“ A vezető államférfiak szeretnék megállítani az erkölcsi degenerálást, csak az eszközök megválasztásában járnak még mindig téves úton, mert az erkölcsi és társadalmi rend reparációját csak épen ott nem keressik, a hol és a miben az egyedül található — érem a hitbuzgó, vallásos nevelést úgy a családban, mint az iskolában.

Vissza kell vezetni az emberiséget az egye-

dül igaz útra: az erős hit, a tiszta erkölcs útjára. Az erkölcsileg zilált emberiséget csak a vallásosság állíthatja helyre; a vallásos érzelmeik terjedésével és megszilárdulásával meg fognak szünni a mai társadalom inficiáló és nagy veszedelemmel fenyegető fattyú és torzhajtásai, mint a hazátlan szociálisták, a mindent felforgató anarkizmus; a vallásosság terjedésével terjedni fog úgy egyénileg, mint társadalmilag a becsületesség, jellem, az élet csapásaival megküzdési tudó férfiaság és ezeknek következményeképpen nagyon meggyűrűnek a mai társadalom rákfenéi: a fenebb említett családok, sikkasztások, botrányok, öngyilkosságok, szóval a vallásos szellem megújítása, megtisztítása az egész társadalmat. Irányadóul szolgáljanak Szentséges Atyánk emlékezetes szavai: mindent megújítani Krisztusban.

A megújító munka bázisa a család és az iskola helyes nevelői hatásában fekszik. E tekintetben a család igen sokat tehet (sajnos ez idő szerint csak úgy mondhatjuk: tehetne.) A szülők első sorban leghivatottabb nevelői gyermekeik vallásos érzelmeinek, különösen az anyákra hárul a főfeladat, mert hiszen a gyermek az anyának hű tükré, tőle tanul a gyermek mosolyogni, beszélni, szeretni, az anya lehet legelső sorban ébresztője gyermekének az Istentől szívbe beoltott vallásos sejtelmeinek. Bár csak minden anya megismerné és követné a nagy nevelő mester Pestalozzi Gertrudját, kitimigyen szólaltat meg: „Gyermelem, van egy Isten, kire akkor is szükséged lesz, mikor nélkülem már el fogsz lehetni; van egy Isten, kinek karjai védeni fognak, mikor már én azt nem fogom tehetni; van egy Isten, ki téged bekével és boldogsággal fog oláraszteni, mikor én már mit sem fogok neked adhatni.“ Mily világos és szabatos és mégis fenkölt módja az anya nevelői eljárásának. Dehát hány anya, hány család felel meg eme Istentől rendelt legmemesebb nevelői feladatának? A mai társadalomban a vagyon és az élvezethajhászat előbbre való dolog, mint a nevelés; gyermekekkel foglalkozni, vesződni ellenkezik a joizlésű felfogással; a szegényebb néposztálynál pedig a tudatlanság, a durvaság megöli a vallásos szellemű nevelésnek. Ezen körülményeknél fogva az iskolára hárul a főfeladat a gyermekeket vallásos szellemben nevelni.

Lássuk miként felelhet meg az iskola ezen feladatának.

A vallás-erkölcsi iskolai nevelésnek főbb eszközei: a) a tanító nemes példája, b) a helyes célirányos hitoktatás, c) az egész iskolai tanításnak vallásos szellemben való vezetése.

a) A tanító nemes példája igen fontos, nélkülözhetetlen eszköze a vallásos nevelésnek. Valamint a legnagyobb hadvezérek csak úgy tudtak döntő csatákat megnyerni, hogy magok mentek jó példával előre, úgy a tanítók is nem azzal hatnak leginkább a gyermekekre, amit mondanak, vagy előadnak, hanem azzal, amit cselekesznek. Valamint az Üdvözítő példájával is tanított a örök Igazságra, úgy nekünk is jó példával kell gyermekeinkbe a vallásos szellemet beplántálni és ápolni. Ugyanazért szükséges, hogy minden tanító valójában és igaz meggyőződésből vallásos legyen, istenfelelmet, jámborságot, szeretetet és mindazon tulajdonságokat, — melyek a szó legteljesebb értelmében egy igaz keresztényt jellemzik — bensőképpen bírja és azokat külsőképen is nyilvánítsa. Nagy szerencsétlenség az iskolára nézve, ha a tanító csak szinleg vallásos és nem szívből és meggyőződésből; az ilyen tanító, mint tanító tehet szolgálatokat, de mint nevelő csak rombolni, pusztítani fog. Találóban mondja az ilyen tanítóra egyik jeles pedagógusunk: „Ha magad

nem érzed, amit mondasz, akkor bármennyire kulesolod is össze kezeidet és veded ég felő szemeidet, bármennyire igyekszel is édesked szávaidd által jámbornak tetszeni, gyermekeid nem fogják azt elhinni! hanem azért követni fognak a — tettetésben. Ha nincs hited, ne akarj arra másokat nevelni; ha szivedben a bosszú, a harag, a büszkeség és gőg lakik, ne tanítsd a megbocsátást, a szeretetet és alázatosságot, mert megmérgezed az ártatlan gyermekek még tiszta lelkét.* Megszívlelendő aranyigazságok.

b) A vallásos érzelmek ápolására és kifejlesztésére nagy befolyással van a népiskolai hitoktatás is. A hit- és erköstan első és legfontosabb tantárgya minden oktatásnak, mert hiszen ez eszközli a teremtés által az emberi szívbe oltott vallási sejtelmeknek, érzéseknek és érzelmeknek kiművelését. Egy bölcsész így határozta meg a hit fogalmát: a hit objektív szempontból az ember és Isten közössége, szubjektív szempontból e közösség világos tudata. Nos a hit objektíve az emberi természetnek Istentől eredő ajándéka, alapívá csakis az oktatás által lesz. Ugyanazért is miként minden tantárgy tanításánál, úgy a hittannál is még fokozottabb mértékben szükséges, hogy annak oktatása a pedagógiai követelményeknek megfelelő legyen. Nem lehet tere, hogy ezen rövid fejtegetés szűk keretében a hittantantás módszerével foglalkozzam, bár e tekintetben is megvannak a magam — a mai módszerrel sokban ellentétes, meglehetősen gyakorlaton és tanulmányozáson alapuló nézeteim. de hiszen maguk az illetékes körök is belátták már korábban a népiskolai tankönyvek és az azokon alapuló tanmenet tartóhatatlan voltát és maga a nagyméltóságú püspöki Kar egy kiküldött bizottság útján gondoskodott a tankönyvek és ezzel a hitoktatás reformjáról. Ezen bizottság — mely összeállításában az elérendő cél tekintetében már előre is teljes garanciát és megnyugvást keltett, mert hiszen annak vezetője a mi Kegyelmes Püspök urunk a hitélet fejlesztésének lánglelkű apostola volt — már be is fejezte munkálkodásait s így nemcsak a népiskolai hitoktatás terén is egy helyesebb, a pedagógiai és didaktikai elveknek jobban megfelelő irányzattal fogunk találkozni, amely bizonyára hathatós eszköze lesz az elérendő célnak: a vallás-erköcsi nevelésnek.

c) De mindezek mellett elengedhetetlenül szükséges, hogy az egész iskolai oktatást a vallásos szellem, irányzat lengje át. Minden népiskolai tantárgy tanításánál fel kell használnunk ahol csak lehet az alkalmat és szándékosan úgy irányítanunk tanításunkat, hogy mindentűt az Istenre, az Ő mindenhatóságára, bölcsességére, jóságára, gondviselésére mutathassunk rá. Erre pedig bővebb magyarázat nélkül minderűt kínálkozik alkalom, akár az olvasásnál — valáskörösi olvasmányokat tárgyaltatván, akár a real tantárgyak tanításánál — megismertetve gyermekeinkkel a szabad természetet, annak csodás elrendezését, megismertetve gyermekeinket a történelem alapján az emberi törekvések magasztosságával, fenségével, de reámutatva az emberi erő gyengeségére, véges voltára, nem lesz nehéz reávezetni gyermekeinket, a legmagasztosabb, a leghatalmasabb, a nagy minden-séget, igazgató isteni Gondviselés jóságára, bölcsességére és igazságosságára, így hajtván az egész iskolai oktatást a vallásos érzelmek ápolásának szolgálatába.

Ha tekintetbe vesszük, hogy csak a hit vezérel végelünkhoz, ha tekintetbe vesszük, hogy minden ismeret, tudás csak akkor hathat jótékony irányban cselekvéseinkre, ha az a jel-

lem, becsületesség kizárólagos forrásán: a hiten alapszik, ha megvagyunk, amint meg is vagyunk győződve arról, hogy egyedül a vallásos szemlélet és a hitélet terjedése lesz a romlott újkor társadalom megmentője, akkor bizonyára minden katolikus tantervű méltóan a népiskola nevelő rendeltetésének, de az iskolán kívül is főfigyelmet fog fordítani a vallásos érzelmek ápolására és kifejlesztésére.

Gyüresovecz Károly.

H I R E K.

— **Uj kath. iskola** Püspök urunk ömeltőségá Szókefalván saját költségén iskolát épített és hallomás szerint az alapkövet f. hó 3-ikán már le is tették. Az építés körül Mártonffy Sándor plebános buzgolkodik.

— **Személyzetiek.** Áthelyeztetek a következő plebánosok, illetve lelkesek: Boeskor Ferenc Mikóújfaluból Királybányára, Keszti János Kideből Sellyére, Szabó Lázár Sellyéből Oláhláposbányára és Szenkovits Albert Királybányáról Kidebe. Tunyogyi Csapó Endre szászrégeni káplán és hitelmező mikóújfalvi plebánossá lett és Csabgy Gyula József újmás Szászrégenbe küldetett segédlelkészek és hitoktatók.

— **A kunkurzus eredménye.** A folyó hó 3-án megtartott felvételi vizsgálaton a jelentkezett 24 ifjú közül — felvették a következők és pedig az első évi theologiai tanfolyamra: Buzás Imre, Gál Ferenc, Fekete József, Fischer Aladár, Fodor Nándor, Rill Róbert, Süss Antal, Szélyes Lajos, Tóder László, Török István, Zbinyoszy Jenő és Zsögön Géza. — Továbbá Boldizsár Dénes és Csomortányi Ignác feltételeken. — A hetedik osztályra: Bogósi István, Csizmadia Géza, Proháb Iván, Tóber Sámuel és Zeitler Albert.

— **Prímicia.** Antalfy Károly újonnan felszentelt áldozópap f. hó 2-án tartotta első szent miséjét Szász-Régenben. Az ünnep fényét emelte a nagy számban megjelent érdeklődő közönség, továbbá a Petres István vezetése alatt előadott szebbnél-szebb énekek. Az ünnepi szónok Szilveszter Ferenc dr. volt, aki nagy tudással és szónöki lendülettel beszélt a pap hivatásáról. A mise végzetével a jó ismerősök szeretetlakomára gyűltek össze, melyen a prímiciás Püspök atyjára hálával telt szavakkal emelte poharát. Több tózt volt még, melyek közül nagy hatást ért el a Kairóiból hazatért testvérnek A. Endrénék beszédje, melyet a boldog szülök nevében mondott. Az újmásnak a magunk részéről is szívből gratulálunk!

— **Látogatás a régészeti muzeumban.** F. hó 2-án Wosinszky Mór szekszárdi apát-plebános, muzeumi országos felügyelő meglátogatta hivatalos minőségben régészeti muzeumunkat. Wosinszky úr általában elismert elsőrangú régész hazánkban, örömet töltött néhány órát muzeumunkban, mely az ő nézete szerint is a vidéki muzeumok közt előkelő rangot foglal el s kiépítése után nem csak városunknak, hanem egész országunknak díszére fog válni; kiépítése pedig, mely jövő tavasszal fog vége menni, városunknak nemcsak külső díszére fog lenni, hanem tanúságot fog tenni arról is, hogy Gyulafehérvár kulturális szempontokból az erdélyi részekben, az intelligensebb és legelőkelőbb városok közé tartozik. — A muzeumok és könyvtárak országos felügyelősége ezen okokból hatalmasan támogatja muzeumunkat, amennyiben az idén is 600 koronát az apulumi ásatásokra és 500 koronát a beállítandó természettajzi osztály részére utalványozott.

— (sf.) **Tízéves találkozó Segesvárt.** Tíz évvel ezelőtt bocsajtott ki bold. emlékü Lőnhart püspök 11 ifjút az életbe, hogy apostoli munkájában segédei legyenek. Az akkori ifjak a következők voltak: Rass Károly főgimn. tanár jelenben Gyulafehérvárt, Török Ferenc orsz. képviselő csomafalvi, Abos József üvegcsúri, Boeskor Ferenc mikóújfalvi, Tóder Imre orszavarsági, Meisel József segesvári plebánosok, Czibalmos József marosvásárhelyi főgimn. tanár, Kovács Károly nagyszabonyi külvárosi, Boeskor Zsigmond csikrákosi pleb., Dombay Lajos kézdí-vásárhelyi és dr. Wasykiewitz Viktor brassai főgimn. tan. Tíz évi munkálkodás és apostolkodás után a házigazda szíves meghívására Segesvárra gyűltek össze az 1895-ben felszentelt tanulótlársak, hogy számot adva egymásnak és az Úrnak sáfarkodásukról, halát adva a jó Istennek, a baráti frigyét megújítsák. A felemelt felszentelt papok és tanárok közül csakis a 4 utóbbi nem jelent meg. Jul. 2-án érkeztek meg Segesvárra. Itt ki kell emelnem azt a hitközséget, mely a találkozásból impozáns hitközségi ünnepélyt rendezett és ezért a megjelenteket oly hálaóra kötelezte, melyet egyhamar elfelejteni nem fognak, mert oly impressziókkal távoztak el, melyeket talán máshol föl nem találhatunk volna. A programmszerű estéli vespernyét aznap fél 7 órakor tartotta Török Ferenc pleb. képviselő osztálytlársainak asszisztenciája mellett. ¼ órai szentségi adorálás után Rass Károly gyulafehérvári főgimn. tanár lépett a szószékre és beszélt a szeretetről. Beszélt pedig Rass szívből szívhez, lélekből lélekhöz. Oly igazi meghatottság fogta el a segesvári hitközség szépszámu hívó seregét és a megjelent papokat, midőn predikációjának végén felhívta a híveket, hogy a holnapi Te Deumot vegyék ők is részt, támogassák imáikkal a papi és testvéri szeretet — ezen — jelen megnyilatkozását, hogy a papi és hívői szív egyesülve az imában az örök szeretet áldását egymásnak kiesszedje. Este 8 órakor gyűlt össze a segesvári értelmiség elitje a „Csillag-szálló” nyári helyiségében, hogy itt résztvéve a társasestélyen, emelje a díszes papi társaságot. Ott volt mindenki, kit látni akartunk, szép, díszes társaság, főgondnok, gondnok, egyh. tanács, közigazgatás, bíróság, pénzügy, adóhivatal, posta, minden rendű és rangú hívő kivette részét, sőt egy szép díszes női koszorú csak emelte az összejövetelt, melyet kedélyessé tett a nagyenyedi cigányzenekar és a fulmináns tóztok, melyek közül különösen a Török Ferenc képviselő és Boeskor Ferenc volt gyűjtő hatással.

Jul. 3-án délelőtt tartott meg a Te Deumos, énekes szt. mise, melyet Czibalmos főgimn. tanár celebrált fényes segédlettel. A szépen feldíszített templomot a hívek megtöltötték, ép úgy, mint a vespernyén. Szt. mise után az Oltáregyesület tisztelt a papság előtt. Özv. Sándor Lászlóné elnök beszélt az oltáregyesület megbízásából. Szavai nagy hatást értek el, mert a megjelent főurak szemében könnyeket láttunk esilogni. Rass tanár válaszolt a papok nevében, megköszönte a ritka figyelmet és a részvétet, amely az oltáregyesület a találkozást oly igazi szép ünnepélylyé tette. Kis értekezletet tartva, melyből a főpásztor sürgönyileg hódolatleltesen üdvözölték, a papság a nevezetességeket megtekintve, Beldi László főispán főgondnoknál tisztelt, ki az ünnepség rendezésében aktív szerepet is játszott. Innen a plebániára vonult a papság a főispánnal egyetemben, ahol a már egybegyűlt vendégekkel egyetemben a mi kedves Szepi barátunk igazán gazdagon megrakott asztalához ültünk. Szívből

jövő dikciókkal fűszerezve, örvendezve örvendtek egymásnak. Az öröm és szeretet helyéről, a baráti összetartás forrásáról üdvözölte a főpásztort a házigazda, kifejtve, miért nevezük mi őt — kinek gondjaira bízott minket bold. főpásztorunk — kegyes jó atyának? A beszéd alatt érkezett a jó atya sürgönye, mely elérte hatását, hisz a meglepetlen nem akartak megszűnni az éljenzéssel. Beldi főispán a baráti szeretet e megnyilatkozásából kiindulva, a meglepetlen főúrrakra emelte poharát, Czimbalmos a gondokra, Boeskor a főispánra, Rass az egyháztanácsra mondott tósztot. A delutáni időben a Villa Franka nevezetű kilátóba rándult ki az illusztris társaság, ahonnan az estvéli órákban kiki hazafelé utazott, hogy 5 év múlva üjítsák meg újra ezt a frigyot ott, a hová a baráti szeretet vinni fogja. Szepi barátunknak és a segesvári jó híveknek hála és köszönet!

— **Visszatérés.** Szabó Jenő homoródszentpáli születésű, jelenleg ismétlő gazdasági állami szaktanító Kolozson július 6-án az unitárius vallásról az egyedül üdvözítő kath. anyaszentegyházunkba visszatért. Jelzett napon a visszatért mise előtt sub conditione megkereszteltetett, mise közben a kath. hitvallást Bálint Gergely lelkész kezébe ünnepélyesen letette és buzgón megáldozott.

— **Diák májális.** Nehány év óta dicséretes szokássá vált, hogy a nyári szünet alatt Gyulafehérvárt időző tanulóifjúság, melyet nagy részben a helybeli főgimn. bocsátott szárnyára s melynek egy része még rövid időre visszakerül az alma mater kebelére, nyári tánemulást rendez a főgimnázium valamelyik jótékony alapjának javára. Az idén e hó 5-én rendezte az ifjúság mulatságát az ujonnan létesített „Torna-alap” javára. A mulatság minden tekintetben szépen sikerült. Szép számú előkelő közönség vett részt benne s mind végig kedélyes hangulat uralkodott különösen a táncot élvező mindkét nembeli fiatalság körében. Mint hallottuk, anyagilag is szép eredményt értek el a nevezett alap javára.

— **Hidavató.** Az erdélyi püspökség ismétlen nagy hátlára kötelezte nemcsak Gyulafehérvár, hanem a Maroson túl fekvő községek közönségét is akkor, amikor a régen óhajtott drombári hidat a Maroson mintegy 40000 forint költséggel felépíttette. Ez az állandó hid megkönnyíti a Maroson túli községek termelőinek a gyulafehérvári piacon való tömeges megjelenését. Ez mindkét félnek javára lesz. A gyulafehérvári piac hírhedt drágasága jóval alászáll, a falusiak pedig könnyűszerrel és a közelben értékesíthetik verekük gyümölcsét.

A szép hid elkészült s már a mult hónapban át is adatott a forgalomnak, miután Zomor Dániel kanonok-plebános a szokásos szertartással felszentelte. Most e hó 1-én aztán a Gyulafehérvárt állomásozó hidászok tisztikara nagyszabású ünnepet rendezett az hidászatonak számára, akik a hidépítést nagy szakértelemmel végezték. Az ünnepre a nagy közönség is hivatalos volt.

És a kíváncsiság a szó szoros értelmében a város egész közönségét kicsalta a Maros partjára. Nálunk ilyen óriási közönséget összegyűlvé látni a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Na de a feleségázott kíváncsiság meg is kapta táplálékát. Katonák nagyon értenek a látványosságok rendezéséhez. Volt ott mindenféle fajta csónakkal versenyzés, úszóverseny — melyekben a legénység derekasan kivette a részét. Nagy érdeklődést és derűtséget keltett aztán egy markirozott gőzhajó, melyre az előzékeny tiszt urak az ösmerős közönséget is szí-

vesen látták. Több vasónak volt összefűzve s papírosból, miből — kémény ékeskedett a furesz alkotmányon, szóval az illúzió meg volt. Következett aztán kötelez fűggesztett virsliknek szájjal való lekapása, lepény-evés, zsákba-futás, májusfa-mászás, nemzeti-táncok bemutatása. Mindmennyi élénk derűtséget keltett. Legszebb és legerősebb látványt nyújtott az esteli homályban a hegyoldalon rendezett tűzijáték. Kicsiben a híres dunai ünnepség jelent meg előttünk, a mikor a lassan hömpölygő Maros hullámos fodrain a különböző színű tüzek tarka ragyogással visszaverődtek. A közönség alig tudott betelni a nézéssel. Úgy kiléne óra után indult meg a közönség a város felé. Legnagyobb része gyalog, mert bizon a kocsikat a szemfülesek már napokkal előbb lefoglalták. Az élvezett látványosságok azonban kárpótolták a közönséget a nagymennyiségben elnyelt utcai porért is. Derek utásaink pedig meglehetősen elégedve a minden oldalról felhangzott elismerésekkel.

— **Tűz.** Alig, hogy a hosszabb esőzés után néhány nap szárazság állott be, már is megkezdődtek a nyári tüzesetek, melyek sajnos hazánkban még mindig olyan gyakoriak — nagyrészt a tűzrendészeti üdvös szabályok végre nem hajtása miatt.

F. hó 6-án d. u. 5 óráját városunkban is veszedelmes tüzeset fordult elő. A Glück Rudolf szeszgyára égett. A gyárépület teljesen a tűz martaleka lett. Szerencsére a szomszédságban levő istálló, mely hizó állatokkal volt tele, melyeket azonban ideje korán ki is hajtottak, nem gyuladt ki.

A tűz a környéken lakókra nézve nemcsak a nagy szárazság miatt volt ijesztően félelmetes, hanem azért is, mert nagy mennyiségű szesz volt közvetlenül az égő gyár szomszédságban pár lépés távolságra elraktározva.

Tartani lehetett tehát a szesznek felrobbanásától, ami azonban — nagy szerencsére nem következett be.

E tüzeset alkalmával is ismétlen tapasztaltuk, hogy tűzoltóink szerelvényeikkel idejében nem juthettek meg a veszedelem színhelyén. Nem ők a hibások. Tűzoltóegyesületünknek nincsenek saját lovai. Amig tehát a fecskendők, a szerkesztés el a lovakat valahogyan előkerítik vagy egyik másik szert nyelvéket kiöltve maguk a tűzoltók vontatják a tűz helyére — addig bizon a veszedelem nagyon is elharapózik. Ez okból ismétlen felvetjük a nagy közönség körében is helyeslő visszhangra talált azon eszmét, hogy a város költségvetésébe az utcák tisztántartására felvett elég tekintélyes átalányt helyes volna a tűzoltóegyesületnek kiutalványozni az utcák tisztántartásának kötelezettsége mellett. Humánus egyesületünk szívesen vállalná a kötelezettséget s így legalább egy pár lovat — mint sajátját — állandóan tarthatna a laktányán, minek következtében tüzveszedelmek színhelyén legalább a legszükségesebb szerelvényekkel kellő időben megjelenhetnének.

Jó volna, ha az illetékes körök figyelemükre méltatnák a nagy közönségnek ezt a sokszor hangoztatott óhaját.

— **Papok lelkigyakorlata.** Az 1905. június 4—8-ig Csiksomlyón tartott lelkigyakorlatokban résztvettek:

Gróf Maljáh G. Károly erdélyi püspök.
Albert Ferenc hittanár, Brassó.
Antal József plebános, Cs.-Menaszág.
Balló János plebános, Cs.-Madaras.
5 Balog József hittanár, Cs.-Somlyó.
Bartha Ferenc lelkész, K.-Ujfalva.
Bálint György sem. regens, Cs.-Somlyó.
Bálint Lajos plebános, Cs.-Csatóság.

ifj. Bálint Péter s. lelkész, Istensegits (Bukovina.)

- 10 Bálint Vilmos plebános, Ákosfalva.
Boosker Ferenc lelkész, Mikóujfalva.
Boér Károly káplán, Brassó.
Bors László plebános, Imecsfalva.
Csató Ferenc plebános, Cs.-Sz.-Lélek.
15 Csató János paptanár, Csiksomlyó.
id. Eröss József paptanár, Cs.-Somlyó.
ifj. Eröss József káplán, Gy.-Szarhegy.
Fáráó Simon alesperes-plebános Cs.-Szépviz.
Fejér Manó, alesperes-plebános Sepsí-Szt.-György.
20 Fischer Károly paptanár, Bukarest.
Fuchs Gusztáv plebános, Türkös.
Gáboosi Dénes káplán, Cs.-Gyimes.
Gál Elek ny. plebános, Tusnádfürdő.
Gegő Simon káplán, Cs.-Tusnád.
25 Glósz Oszkár káplán, Marosvásárhely.
Hadnagy János káplán, Sz.-Udvarhely.
Hosszu Ferenc fősperes-plebános, Cs.-Szt.-Király.
Ince Domokos lelkész, Cs.-Csicsó.
Jakab Lajos, alesperes-plebános Cs.-Szt.-Mihály.
30 Jesztl János lelkész, Kide.
Kacsó Boldizsár káplán, Gy.-Ditró,
Karácson József kép. igazgató, Csiksomlyó.
Kassai Lajos paptanár, Csiksomlyó.
Kádár József lelkész, Cs.-Mindszent.
35 Kádár Máttyás káplán, Gy.-Szt.-Miklós.
Kiss András plebános, Oroszhegy.
Konez István plebános, Cs.-Tusnád.
Korbuly Ignác káplán, Baróth.
Kóródi Mihály lelkész, Cs.-Szt.-Miklós.
40 Kovács András káplán, Csikszereada.
Kovács Mihály plebános, Cs.-Szépviz.
Kőrösi Géza exp. lelkész Cs.-Táplóca.
Lakatos János káplán, Bereck.
Lőrincz Sándor plebános, Cs.-Szt.-Imre.
45 Lukács Vilmos lelkész, Cs.-Szt.-Domokos.
Márkos Endre káplán, Gy.-Remete.
Márton Andor püsp. káplán, Gyulafehérvár.
Mészáros József lelkész, Nagykászon.
Mihály Domokos káplán, Cs.-Szt.-György.
50 Miklós István plebános, Cs.-Szt.-Márton.
Murányi Kálmán fősperes-plebános, Csiksomlyó.
Németh Gellért lelkész, Alsó-Csernátón.
Olasz András plebános, Gelence.
Pálffy János hitoktató, Brassó.
55 Péter Lajos, szt.-széki ülnök, plebános, Csik-Delne.
Rancz János, alesperes-plebános, Cs.-Karefalva.
Simon Sándor, káplán, Zetelaka.
Szabó Dénes, káplán, Gy.-Ditró.
Szigeti Gyula, lelkész, Csikszereada.
60 Todor Imre, lelkész, O.-Varság.
Tima Dénes szt. Ferencr. áld pap, Csiksomlyó.
Török Ferenc orsz. gyűl. képviselő, lelkész, Gy.-Csomafalva.
Tunyogi Cs. Endre, káplán, Szászrégen.
Várterész Antal, lelkész, Gy.-Ujfalva.
Weimann Sándor, káplán, Brassó.
66 Wilman Géza, lelkész, Gy.-Kilyénfalva.
A lelkigyakorlatok vezetője: Kostialik János S. I., Kalocsa.
— **Értesítők.** Kérelmünkre már több iskola igazgatósága küldte hozzánk évi Értésítőjét, de még mindig hiányzik egy pár. Tisztelettel kérjük ismétlen a hiányzó beküldését, hogy aztán az er. r. k. státus iskoláinak egy évi működését egyszerre ismertethessük.
— **A cigány-kérdés rendezése.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület még a nyári szünet előtt behatárolt foglalkozott a cigánykér-

déssel. Az egyesületben lefolyt tanácskozáson az az általános nézet domborodott ki, hogy elérkezett a legfőbb ideje a vándorcigányügy rendezésének; ezért az O. M. G. E. a legmesszebb menő mozgalmat indítja, hogy a cigány-ügy jelenlegi állását és a közgazdaságra, a közvagyonosodásra és közbiztonságra való káros befolyását megismerje és a cigánykérdés megoldását a hivatott hatalmi tényezőknél energikusan szorgalmazza. Az O. M. G. E. ez állásfoglalása alapján most felhívást intéz valamennyi törvényhatósághoz és a szövetkezett gazdasági egyesületekhez. Közli egyttal velük, hogy a cigány-ügy rendezése érdekében szükségesnek tartja, hogy: a) a kóbor cigányok gyermekeit 7 éves korukban elhagyottaknak nyilvánítsák s nevelésükről az állam gondoskodjék; b) a cigányok kóborlását megtiltsák és szigorúan büntessék és a kóborlásba visszaeső cigánytól a lőtartást is megvonják, házalási és vándoripari igazolványokat egyáltalában ne kaphassanak; c) minden kóborló cigány illetőségi helyét megállapítsák s a letelepülésre kényszerítsék; akinek illetősége ki nem mutatható, a hatóság hivatalosan állapítsa azt meg oly módon, hogy illetőségi hely az a község legyen, ahol az illető cigány legtovább tartózkodott. Hogy ebből kitolyólag a községeket kiadás ne terhelje, az ily kényszerilletőségből származó költségeket vállalja magára az állam; d) a külföldi illetőségű kóbor cigányokat kérielhetetlenül ki kell toloncoltatni s a jövőben nem szabad őket bebocsátani az országra; e) végül szükségesnek tartja az O. M. G. E., hogy a kóbor cigányok ügyét országosan központosítsák s az azzal összefüggő ügyek kezelését és nyilvántartását bizzák egy középponti hatóságra.

— **Szives kérelem.** Az Oltáregyesületek t. igazgatóit felkérem, hogy leveleiket vagy más az oltáregyesületek ügyében való közlendőiket a szünidő alatt Ásványra (Győrmege) küldeni sziveskedjenek. Sóóthy Gy.

A szerkesztő üzenetei.

B. J. Kudzsir. Tudomásunk szerint a kolozsvári r. k. főgimn. világi gondviselője: Szamosi János dr. egy. ny. r. tanár.

A kiadóhivatal üzenete.

Hódos. Egyszeri közlés díja 2 korona, mely összeg a kiadóhivatal címére küldendő.

Pályázatok.

— *A hodosi* róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek — Jövedelem: 1) 70—80 kalongya búzakepe, pénzértéke 180 kor.; 2) 70—80 kalongya zabkepe, pénzértéke 120 kor.; 3) 25 székér fa, pénzértéke 60 kor.; 4) Osporából: 26 kor.; 5) a politikai községtől: 240 kor.; 6) az iskolamagtár-alapból: 131 kor. 66 fillér; 7) ájtatos alapítványi misék után járó kamatokból: 11 kor. 90 fill.; 8) regálékártalanítási kamatokból: 6 kor. 58 fill.; 9) stola, mintegy 60 kor.; 10) földek haszna: 30 kor.; 11) arra jogosultnak ötöd-éves korpótlék. — Kötelességei: 1) a hat osztályú vegyes elemi- és ismételő iskola vezetése; 2) az összes kántori teendők végzése; 3) vásár- és ünnepnapokon istentisztelet előtt az Olvasó előimádkoztatása.

Pályázni akarók kérésüket a szüksé-

ges okmányokkal felszerelve folyó év jul. hó 25-ig alóirothoz nyujtsák be. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek.

Hódos, 1905. július hó 4-én.

Molnár Miklós.

lkész, iskolaszéki elnök.

— *Pályázat a kaáli* róm. kath. kántortanítói állásra. Jövedelem: készpénz 610 kor. A kepe és stola értéke 167 kor. 70 fillér. Egy drb 5 h. 1187 ööl tagosított birtok — kataszteri jövedelme 24 kor. 14 fill. — Ezekon kívül az alapítványi és kézi szl. misékből mintegy 15—20 kor. s továbbá mintegy 3—4 székér szénára való hely. Az arra jogosultaknak korpótlék. Kötelessége: a tanítói és kántori teendők végzése. Csak oklevelesek pályázhatnak. Nős pályázók előnyben részesülnek. Pályázati határidő ez évi július hó 27-ike.

Kaál, 1905. július hó 5-én. Posta: Marosvásárhely.

Oláh Károly

róm. kath. lkész
iskszéki. elnök.

— *A kolozsvári róm. kath. egyházközség* a helybeli főtéri templom újjonnan szervezett főkántori állására pályázatot hirdet.

Javadalma: Az egyházközség pénztárából összesen évi: 4800 korona lakbérrel együtt, esetleg évi 4400 korona és természetbeni lakás. Stola nincs.

Kötelessége: a) fenti javadalmából mind kvalifikációban, mind erkölceiben magának kitogástalan segéd kántort tartani, kinek működéséért, s esetleges mulasztásaiért felelős; b) az összes egyházi funkcióknál vagy személyesen, vagy segédje által a kántori teendőket pontosan végezni; c) a belvárosi leányiskolában hetenkint két (2) énekórárt adni; d) egyházi kórust szervezni, mi a figurális és Gregorián énekben s zenében való képzettséget igényli; e) a róm. kath. status nyugdíjalapjába lépni.

Kérvényhez csatolandó; a) Keresztlevél, b) képesítési oklevél, c) eddigi szolgálatról és erkölcsi bizonyítványok felelővel.

Pályázatok az egyházközségnek címezve folyó év augusztus 15-ig alatt írt administratorhoz küldendők. — Felszeretlen vagy elkésztet folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

Kolozsvár, 1905. június hó 6-án.

Dr. Farkas Lajos s. k.

főgondnok.

Dr. Kászonyi Alajos s. k.

administrator.

— *A kolozsvári róm. kath. hitközség* az augusztus 4 osztályú elemi iskola vezértanítói állására s a vele kapcsolatos aggmenház gondnokságára pályázatot hirdet.

Javadalma: Az augusztus 4 és a főegyház pénztárából összesen 1394 korona és annak idején ötödéves korpótlék 100 korona. természetbeni lakás 600 korona értékben. Ha neje kézi munkát is tanít, ennek díjazása évi 440 korona.

Kötelessége: a vezértanítói teendőin kívül az aggházgondnoki tisztet és a kántori teendőket végezni.

Kérvények felszereléséhez szükséges: a) keresztlevél; b) képesítési oklevél; c) felelővelőlől kiadott működési és erkölcsi bizonyítvány.

Pályázatok az egyházközségnek címezve folyó év augusztus 1-ig alatt írt administratorhoz küldendők. — Felszeretlen vagy elkésztet kérvények tekintetbe nem vétetnek.

Kolozsvárt, 1905. június hó 6-án.

Dr. Farkas Lajos s. k.

főgondnok.

Dr. Kászonyi Alajos s. k.

administrator.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képe, szobra, fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. Hattyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Képviselőtet vállal

szalámi és hentes-árakban

jól bevezetett zsiradékárú-ügynökség

A. SCHANIL, Wien, XVII. Hauptstr. 67.

Liniment. Capsici Comp.
Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő és tapasztalásalapú fájdalomcsillapító használat báziszer heves csalánánál — a mely minden gyógyszeretlen kapható, — mindig felfelé ismét legyünk a „Horgony” vedj gyre.

Ha látlak oli Zacherlin, a szívem is dobban.
De nem fogadlak el, ha kináhnak tokban.
Tokban a mi van, haszontalan díb, dáb;
Attól ugyan nem döglik, se fereg, se a sváb.

Zacherlin üvegben! Ez az igazi szer!
Legyen áldott a ki készít, százszor és ezerszer
S valahol függ a Zacherlin plakát:
Ott kapható Zacherlin egész éven át.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosan kitüntetve.

TEMLOM FESTÉS.

Első orszá-
gos műfes-
tészeti és
iparművé-
szetiintézet.
Alapított
1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros herecegrimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetieh Tazsilo gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök beese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándékuul szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

	18	25	40	55	95	120	180	
magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—

Peichromozott fa-szobrok,
aranyozott szellel

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Egészen ingyen

zománczozott edényt nem kapnak sehol, de 6 főzőlábast és 6 főzőfazeket különféle nagyságban 12 darabot 1 frt. 75 kr.-ért en szállíthatok. Ingyen esomagosolás utánvétell mellett.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest,
VI. ker., Csengeri-utca 51.

Hirdetések jutányos árban felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-orvos-féle

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketseget, fulfajást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a Dr. ROTCSHNEK EMIL gyógyszerárában. DEBRECZEN.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst es egy nagy milleniumi eremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitűnő hangú es erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat.** — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód es regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással reájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzleletünkbl 450-nél több **új orgona mű** került ki.

Raktáron kitűnő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindennemű **javításokat, hangolásokot es átépítéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva es renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☉ Villamos világítás. ☉ Fürdő.
Telefon. ☉ Társas kocsí. ☉ Kitűnő konyha. ☉ Valódi borok.
Kőbányai sör. ☉ Előzékeny es figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.